

จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล

พร บุญมี, พย.ม¹ ณัฐติพร อันวัง กศ.ด.^{*1}

บทคัดย่อ

อาจารย์พยาบาลเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตพยาบาลเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ ดังนั้น อาจารย์พยาบาลจะต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามการสอนอย่างมีจริยธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาล และเปรียบเทียบจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2-4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2-4 ในปีการศึกษา 2564 ของวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคเหนือจำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาล ที่มีค่าความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ .90 และทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .91 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติครัสคาล-วัลลิส ผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.33$, $SD=.54$) โดยจริยธรรมการสอนทุกด้านอยู่ในระดับดี ด้านที่คะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ หลักการพูดหรือการบอกความจริง ($\bar{X}=4.37$, $SD=.56$) และด้านที่คะแนนน้อยที่สุดคือ หลักการเคารพเอกสิทธิ์ ($\bar{X}=4.30$, $SD=.61$) ส่วนผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่ามัธยฐานจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลของนักศึกษาชั้นปีที่ 2-4 พบว่า จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลด้านหลักการทำประโยชน์ หลักการไม่ทำอันตราย หลักความยุติธรรม หลักการพูดหรือการบอกความจริง และหลักความซื่อสัตย์ ไม่แตกต่างกัน ส่วนจริยธรรมการสอนด้านหลักการเคารพเอกสิทธิ์ในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2-4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.05$) ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลโดยกำหนดเป็นนโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนให้อาจารย์ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการสอนทุกด้าน รวมถึงกำหนดให้มีเนื้อหาด้านจริยธรรมการสอนในการปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่และส่งเสริมพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเหมาะสมกับนักศึกษา

คำสำคัญ: จริยธรรมการสอน, อาจารย์พยาบาล, นักศึกษาพยาบาล

วันที่รับ: 7 พฤศจิกายน 2565 วันที่แก้ไข: 12 ธันวาคม 2565 วันที่ตอบรับ: 26 ธันวาคม 2565

¹ อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

^{*} ผู้ติดต่อหลัก Email: nattiporn.o@bcnpy.ac.th

The teaching ethics of nursing instructors based on perception of nursing students

Porn Boonme, M.N.S.¹ Nattiporn Ondong, Ph.D.*¹

Abstract

Nursing instructors play an important role in producing nurses for the health service system. Therefore, nursing instructors must insist on being good role models in ethical teaching for nursing students. This descriptive research aimed to study the teaching ethics of nursing Instructors and compare the results with the perceptions of nursing students in years 2-4. The samples consisted of 282 nursing students in years 2-4 in the academic year 2021 of a nursing college in the northern region. The research instruments consisted of two questionnaires. The first was the demographic data questionnaire and the second was the ethical teaching by nursing instructors in the perception of nursing students. The content validity and the reliability of the second questionnaire were .90 and .91 respectively. Data were analyzed using descriptive statistics and the non-parametric statistic Kruskal-Wallis H test. The results showed that the mean score of overall ethical teaching was at a good level ($\bar{x}=4.33$, $SD=.54$). The mean score of all aspects of ethical teachings was at a good level. Also, the aspect with the highest score was truth telling ($\bar{x}=4.37$, $SD=.56$) and the aspect with the lowest score was respect for autonomy ($\bar{x}=4.30$, $SD=.61$). With regard to beneficence, non-maleficence, justice, truth telling and fidelity, there were no other significant mean scores in ethical teaching recognized by students in years 2-4. The median score of teaching ethics by nursing instructors regarding respect for autonomy by nursing students in years 2-4 had a significant difference ($p<.05$). The results of this study could be used as a guideline to continuously promote and develop the teaching ethics of nursing instructors. This could be achieved by formulating a policy for teaching ethics and learning management for instructors. This policy will stipulate teaching ethics content in the orientation of new nursing instructors and promoting appropriate behavior towards students.

Keywords: Teaching ethics, Nursing instructors, Nursing students

Received: November 7, 2022 Revised: December 12, 2022 Accepted: December 26, 2022

¹ Lecturer, Boromarajonnani College of Nursing, Phayao, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

* Corresponding author E-mail: nattiporn.o@bcnpy.ac.th

บทนำ

คุณธรรมจริยธรรมเป็นหนึ่งในมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา แห่งชาติและเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โดยสภาการพยาบาลกำหนดให้สถาบันการศึกษาพยาบาล นำไปจัดการเรียนการสอนและบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตลอดจนการจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่นักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้นักศึกษาพยาบาล (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา, 2560; วิไลวรรณ ทองเจริญ, สุชาติ ต้นธนะเดชา, และปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2553) ซึ่งอาจารย์พยาบาลมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยสร้างให้นักศึกษาพยาบาลจบมาเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ โดยมีหน้าที่ในการประสิทธิ์ประสาทความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และช่วยบ่มเพาะ คุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ตามมาตรฐาน ของวิชาชีพภายใต้กฎหมายและจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ (อรัญญา เชาวลิต และทัศนีย์ นະແສ, 2559) การเป็นอาจารย์พยาบาลไม่เพียงแต่มีความรู้หรือมีสมรรถนะวิชาชีพทางการพยาบาลเท่านั้น แต่ยังต้องมีจริยธรรมและ จรรยาบรรณ มีความรู้ความสามารถในการสอนและปฏิบัติตัวเป็นต้นแบบที่ดีให้นักศึกษาในการพัฒนาจริยธรรม ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลนับว่ามีความสำคัญอย่างมากและสถาบันการศึกษาควร ให้ความสำคัญในการส่งเสริมจริยธรรมการสอนตามหลักจริยธรรมให้แก่อาจารย์ ซึ่งประกอบด้วย การทำประโยชน์ การไม่ทำอันตราย การเคารพเอกสิทธิ์ ความยุติธรรม การพูดและการบอกความจริง และความซื่อสัตย์ (อรัญญา เชาวลิต และทัศนีย์ นະແສ, 2559) ดังผลการศึกษาองค์ประกอบของมาตรฐานวิชาชีพอาจารย์พยาบาล พบว่า มาตรฐาน ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันดับแรก และมีตัวบ่งชี้ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่สุดได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่อย่างมีวินัยด้วยความรับผิดชอบ รองลงมาคือ การปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม โปร่งใสและตรวจสอบ ได้ของอาจารย์พยาบาล (วิไลวรรณ ทองเจริญ และคณะ, 2553) และสมรรถนะของอาจารย์พยาบาลในศตวรรษที่ 21 ควรมีสมรรถนะทางด้านกฎหมาย/จริยธรรมและความเป็นมืออาชีพโดยต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีวินัย ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ (อติญาณ ศรีเกษตรริน, ดาราวรรณ รองเมือง และรุ่งนภา จันทรา, 2562)

จากที่กล่าวมา การจะผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีทั้งความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาล และมีคุณธรรม จริยธรรมต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เป็นนักศึกษาพยาบาลจากอาจารย์พยาบาลในการเสริมสร้างและพัฒนาคุณธรรม ให้แก่นักศึกษา โดยการนำหลักจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยไม่ทำให้นักศึกษาได้รับอันตราย ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ การให้เกียรติ ปฏิบัติต่อนักศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และปกปิดข้อมูล ส่วนตัวของนักศึกษาไว้เป็นความลับ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนับเป็นจริยธรรมที่อาจารย์ทุกคนจะต้องให้ ความสำคัญ (อรัญญา เชาวลิต และทัศนีย์ นະແສ, 2559) จากการศึกษาจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชธานี พบว่า คะแนนเฉลี่ยจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลโดยรวม อยู่ในระดับดี โดยจริยธรรมการสอนด้านการบอกความจริง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการไม่ทำอันตรายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งหัวข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ อาจารย์ไม่แสดงกิริยาท่าทางที่ทำร้ายจิตใจนักศึกษา และการไม่ใช้คำพูดทำร้ายจิตใจ นักศึกษาทำให้อุบัติภัยหรือด้อยศักดิ์ศรี (ภาวิณี ศรีสันต์, 2562) ส่วนการศึกษาการดูแลเอาใจใส่กระบวนการเรียน

การสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า พฤติกรรมการดูแลเอาใจใส่ในกระบวนการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์ตามการรับรู้ของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ด้านความไว้วางใจ ด้านการมีจิตสำนึกทางจริยธรรม และด้านการยึดมั่นผูกพัน ส่วนด้านความเห็นอกเห็นใจมีการรับรู้ในระดับค่อนข้างมาก (ศิริรัตน์ สุกีธ และคณะ, 2544) และในการศึกษานี้ยังพบอีกว่า มีนักศึกษา ร้อยละ 24.20 ที่รับรู้ว่ามีอาจารย์พยาบาลบางคนมีพฤติกรรมการสอนภาคปฏิบัติไม่เหมาะสม ขอบคุและลำเอียง และยังมีอาจารย์พยาบาลบางส่วนที่ยังคงยึดติดกับการสอนแบบเดิม และมีความคาดหวังสูงเกินไปโดยต้องการให้นักศึกษาทำได้ ทำเป็นและทำได้ดี และการที่นักศึกษาทำกับอาจารย์มีสัมพันธภาพที่ห่างเหินกันจะทำให้ให้นักศึกษาไม่กล้าซักถามปัญหาหรือข้อข้องใจเกี่ยวกับการเรียน และไม่มีโอกาสได้สร้างความคุ้นเคยกับอาจารย์ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดความเครียดในนักศึกษาพยาบาล (สืบทระกูล ต้นตลานุกูล และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์, 2560) ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ลักษณะการสอนทางคลินิกของอาจารย์ เช่น อาจารย์สอนเสียงดัง การถูกจ้องมองจากอาจารย์เวลาปฏิบัติกรพยาบาล การคาดคั้นเอาคำตอบจากอาจารย์และการตำหนิต่อหน้าเพื่อนหรือผู้ป่วยเมื่อตอบคำถามไม่ได้หรือถูกตำหนิเมื่อส่งงานล่าช้า (ประวีดา คำแดง, 2564) นอกจากนี้มีการศึกษา ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคเหนือ ในปีการศึกษา 2563 มีผลการประเมินการสอนของอาจารย์ภาคปฏิบัติในเชิงปริมาณภาพรวม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ซึ่งอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อเสนอแนะจากผลการประเมินโดยนักศึกษาจากการประเมินเชิงคุณภาพ พบว่า ด้านการใช้คำพูดของอาจารย์บางท่านยังบั่นทอนความรู้สึกของนักศึกษาและไม่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของนักศึกษา (งานวัดและประเมินผล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา, 2563) เช่นเดียวกับการศึกษาพฤติกรรมที่ไม่มีความจริยธรรมของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษา พบว่า อาจารย์สร้างบรรยากาศที่น่าเบื่อหน่าย ขาดความยืดหยุ่น มีข้อจำกัดในการช่วยเหลือสนับสนุนนักศึกษา การยกเลิกการสอนโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า ไม่ได้เตรียมตัวก่อนเข้าสอน มาสอนไม่ตรงเวลาและออกก่อนเวลา ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น การดูถูกและกล่าวโทษนักศึกษา การไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่ต่อนักศึกษา การลงโทษนักศึกษาต่อหน้าเพื่อน (Safarpou et al., 2022)

จากสถานการณ์และปัญหาจริยธรรมการสอนของอาจารย์ที่กล่าวมาประกอบกับในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาด้านการพยาบาลในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้สถาบันการศึกษาพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนขาดแคลนอาจารย์พยาบาล (มณีนรัตน์ ภาครูป และกัลยา ศารทูลทัต, 2561) ทำให้ต้องแสวงหาอาจารย์พยาบาลเพื่อให้ได้ตามเกณฑ์ของสภาวิชาชีพ และต้องรับอาจารย์ใหม่เข้ามาเป็นอาจารย์โดยไม่ได้เตรียมเข้าสู่บทบาทในการเป็นผู้สอน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อมาตรฐานและคุณภาพการสอนของอาจารย์พยาบาล (วิไลวรรณ ทองเจริญ และคณะ, 2553) ส่วนการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล ในคณะพยาบาลของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง พบว่า คะแนนเฉลี่ยจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลภาพรวมในทุกด้านอยู่ในระดับดี โดยด้านการไม่ทำอันตรายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ภาวิณี ศรีสันต์, 2562) ซึ่งการศึกษาส่วนมากจะเน้นศึกษาแต่คุณลักษณะของอาจารย์ที่สอนภาคปฏิบัติในบางรายวิชา เช่น การพยาบาลพื้นฐาน การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้มาตรฐานของวิชาชีพอาจารย์พยาบาล แต่ไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดของจริยธรรมของอาจารย์พยาบาลในภาพรวม

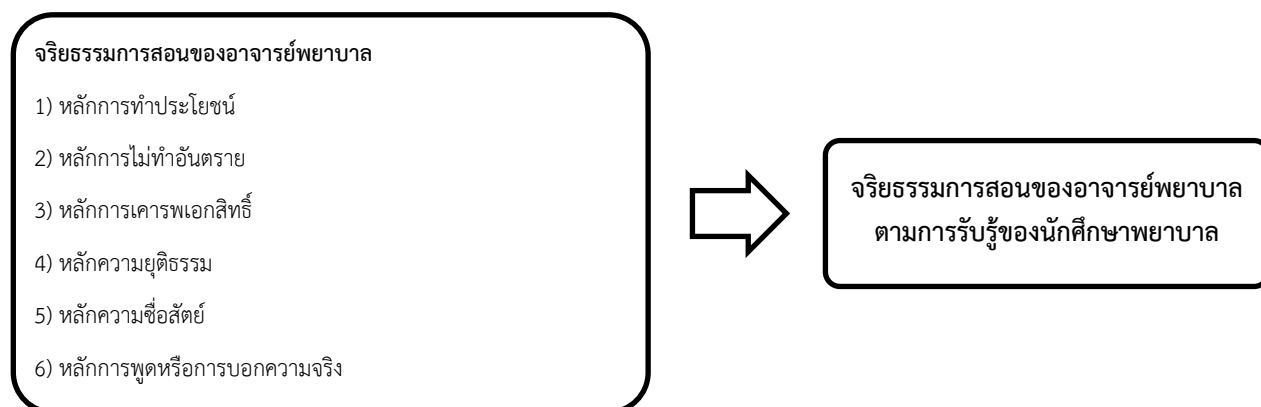
คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ได้จัดการเรียนการสอนทางด้านการศึกษาศาสตร์แก่นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมานานกว่า 30 ปี โดยมีวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดถึง 30 วิทยาลัยทั่วประเทศ ซึ่งยึดมั่นในมาตรฐานการสอนที่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมของสถาบันเหมือนกัน แต่อาจพบพฤติกรรมในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่แตกต่างกันตามบริบทในพื้นที่ อย่างไรก็ตามการให้ความสำคัญและพัฒนาารูปแบบของจริยธรรมในการสอนของอาจารย์จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของสถาบัน เพราะจริยธรรมการสอนของอาจารย์ส่งผลต่อคุณภาพการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่จะทำให้เกิดคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ได้ คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในภาพรวมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคเหนือ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสู่การพัฒนาารูปแบบหรือแนวทางในการพัฒนาแนวปฏิบัติในการส่งเสริมจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลให้เกิดความยึดมั่นในหลักจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีในด้านการศึกษาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคเหนือ ชั้นปีที่ 2-4

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการใช้หลักจริยธรรมในการสอน (ethics of teaching) ของอริยญา เชาวลิท และทัตนี นะแส (2559) เป็นหลักสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการทำประโยชน์ 2) หลักการไม่ทำอันตราย 3) หลักการเคารพเอกสิทธิ์ 4) หลักความยุติธรรม 5) หลักความซื่อสัตย์ และ 6) หลักการพูดหรือการบอกความจริง โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้วัดหลักจริยธรรมการสอนของอาจารย์ทั้งหมด 6 ด้าน ตามที่กล่าวมา ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล และเปรียบเทียบจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2-4 วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคเหนือ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 482 คน ใช้เวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2564 - มกราคม พ.ศ. 2565

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1-4 ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในปีการศึกษา 2564 ของวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคเหนือ จำนวน 482 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจงโดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นนักศึกษาพยาบาลที่เคยได้รับการสอนจากอาจารย์พยาบาลทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
2. มีความสนใจและให้ความยินยอมในการตอบแบบสอบถาม

ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ทั้งหมดจำนวนทั้งสิ้น 377 คน ประกอบด้วย นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 79 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 99 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 159 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ และชั้นปี

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาล ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามพฤติกรรมจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลของ ภาวิณี ศรีสันต์ (2562) ซึ่งสร้างตามหลักจริยธรรมของพยาบาลตามคุณลักษณะของวิชาชีพพยาบาลโดยวัดจริยธรรมทั้งหมด 6 ด้าน มีข้อคำถามจำนวน 28 ข้อได้แก่ 1) การทำประโยชน์ 2) การไม่ทำอันตราย 3) การเคารพเอกลัทธิ 4) ความยุติธรรม 5) ความซื่อสัตย์ 6) การบอกความจริง และสร้างตามหลักจริยธรรมในการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของ อรัญญา เขาวลิต และทัศนีย์ นະແສ (2559) จำนวน 35 ข้อ ซึ่งแบ่งจริยธรรมการสอนของอาจารย์เป็น 6 ด้าน คือ 1) หลักการทำประโยชน์ จำนวน 9 ข้อ 2) หลักการไม่ทำอันตราย จำนวน 4 ข้อ 3) หลักการเคารพเอกลัทธิ จำนวน 6 ข้อ 4) หลักความยุติธรรม จำนวน 3 ข้อ 5) หลักความซื่อสัตย์ จำนวน 6 ข้อ และ 6) จำนวน 7 ข้อ ลักษณะของคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 1 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติตามข้อความที่ถามในระดับน้อยที่สุด
- 2 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติตามข้อความที่ถามในระดับน้อย
- 3 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติตามข้อความที่ถามในระดับปานกลาง
- 4 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติตามข้อความที่ถามในระดับมาก
- 5 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติตามข้อความที่ถามในระดับมากที่สุด

การคิดคะแนนโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าคะแนนที่ได้จะอยู่ในช่วง 1-5 คะแนน การแปลผลคะแนนแบ่งออกเป็น 4 ระดับ แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลผลข้อมูลตามเกณฑ์ประเมินพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลต่อผู้ป่วยของสภาการพยาบาล (2558) และ ภาวิณี ศรีสันต์ (2562) ได้ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00–2.50 หมายถึง จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับดีมาก

การควบคุมคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามจริยธรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลผู้วิจัยนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมและเป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภาษาที่ใช้และความถูกต้องทางทฤษฎี และคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับ (content validity index: CVI) ได้เท่ากับ .90 และตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย แล้วนำมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องภายในได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ .91

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ได้รับหมายเลขรับรอง REC 001/65 วันที่รับรอง 10 มีนาคม 2565 จึงดำเนินการวิจัยโดยผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างทราบเกี่ยวกับโครงการวิจัยอย่างละเอียดให้กลุ่มตัวอย่างทราบด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย เพื่อขอความร่วมมือในการศึกษาวิจัยด้วยความสมัครใจ กลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวออกจากการร่วมวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาในหลักสูตรและมีการนำเสนอข้อมูลในภาพรวมและใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้นและให้เวลากลุ่มตัวอย่างในการตัดสินใจ หลังจากนั้นจึงให้ลงนามยินยอมในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคเหนือเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของผลการวิจัย แจ้งการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมวิจัย และขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยตามความสมัครใจ และให้กลุ่มตัวอย่างที่ตกลงให้ความร่วมมือเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
3. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้จนครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปี ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 20 นาที ในระหว่างตอบแบบสอบถามผู้วิจัยจะอยู่บริเวณใกล้เคียง หากกลุ่มตัวอย่างมีข้อสงสัยระหว่างที่ตอบแบบสอบถามสามารถสอบถามผู้วิจัยเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบ พบว่า มีแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 282 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.80 จึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยตัวแปร เพศ อายุและชั้นปี หาค่าความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์คะแนนจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลโดยรวม รายด้าน และรายข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลระดับคะแนนตามเกณฑ์
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลในนักศึกษาชั้นปีที่ 2-4 โดยใช้สถิติ Kruskal-Wallis H Test เนื่องจากค่าของตัวแปรแต่ละกลุ่มย่อยมีการกระจายแบบไม่ปกติ และมีค่าความแปรปรวนในประชากรแตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA (ปาริชาติ โรจน์พลกร-กฤษ และยุวดี ฤชา, 2549)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 93.60 ประกอบด้วยนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 26.24 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 ชั้นปีที่ 4 จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 48.23 และ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-22 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 56.70 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ($n=282$)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	18	6.40
หญิง	264	93.60
อายุ		
18 -20 ปี	33	11.70
21 -22 ปี	160	56.70
22 ปีขึ้นไป	89	31.60
ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ 2	74	26.24
ชั้นปีที่ 3	72	25.53
ชั้นปีที่ 4	136	48.23

ส่วนที่ 2 จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2-4 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ($SD=.54$) โดยทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ด้านที่คะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ หลักการพูดหรือการบอกความจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ($SD=.56$) และด้านที่คะแนนน้อยที่สุดคือ หลักการเคารพเอกลักษณ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ($SD=.61$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลแยกรายด้าน ($n=282$)

พฤติกรรมจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. หลักการทำประโยชน์	4.34	0.52	ดี

พฤติกรรมจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
2. หลักการไม่ทำอันตราย	4.32	0.57	ดี
3. หลักการเคารพเอกลักษณ์	4.30	0.61	ดี
4. หลักความยุติธรรม	4.32	0.58	ดี
5. หลักการพูดหรือการบอกความจริง	4.37	0.56	ดี
6. หลักความซื่อสัตย์	4.34	0.61	ดี
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.33	0.54	ดี

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2-4 ด้วยการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานของจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาล ด้านหลักการทำประโยชน์ หลักการไม่ทำอันตราย หลักความยุติธรรม หลักการพูดหรือการบอกความจริง และหลักความซื่อสัตย์ในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านหลักการเคารพเอกลักษณ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างค่ามัธยฐานของระดับจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2-4 ($n=282$ คน)

พฤติกรรมจริยธรรมการสอนของอาจารย์	ชั้นปี	จำนวน	Mean rank	Chi-Square	df	p-value
1. หลักการทำประโยชน์	2	3	5.50	5.265	2	0.072
	3	9	10.11			
	4	10	14.55			
2. หลักการไม่ทำอันตราย	2	3	7.17	3.853	2	0.146
	3	9	9.83			
	4	10	14.30			
3. หลักการเคารพเอกลักษณ์	2	3	5.50	6.324	2	0.042*
	3	9	9.61			
	4	10	15.00			
4. หลักความยุติธรรม	2	3	5.83	3.159	2	0.206
	3	9	11.33			
	4	10	13.35			
5. หลักการพูดหรือการบอกความจริง	2	3	8.50	1.457	2	0.483
	3	9	10.67			
	4	10	13.15			
6. หลักความซื่อสัตย์	2	3	6.83	2.486	2	0.289
	3	9	11.00			

พฤติกรรมจริยธรรมการสอน ของอาจารย์	ชั้นปี	จำนวน	Mean rank	Chi-Square	df	p-value
	4	10	13.35			

*($p < .05$)

อภิปรายผล

1. จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2-4 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.33$) ทั้งนี้เนื่องจาก อาจารย์พยาบาลเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลที่ควรต้องมีการปฏิบัติที่ดีต่อผู้รับบริการตลอดจนการปฏิบัติที่ดีต่อนักศึกษาด้วย รวมทั้งต้องมีการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมสากลซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการแสดงพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลตามคุณลักษณะของวิชาชีพที่ยึดหลัก การเคารพความเป็นบุคคล ซึ่งประกอบด้วย การกระทำในสิ่งที่มีประโยชน์ การไม่ทำสิ่งที่ไม่ดีและมีอันตราย การเคารพในเอกลักษณ์ของบุคคล ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ การบอกความจริง (อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม และสมใจ ศิริกมล, 2564) ซึ่งหลักจริยธรรมทั้ง 6 ประการนี้เป็นสิ่งสำคัญที่บุคลากรสุขภาพทุกสาขาต้องยึดเป็นหลักสำคัญในการนำไปใช้กับผู้รับบริการโดยใช้เป็นหลักสำคัญในการแสดงพฤติกรรมจริยธรรมที่ถูกต้องเหมาะสมโดยใช้ประกอบกับแนวคิดทางจริยธรรม ประกอบกับการจัดการศึกษาของหลักสูตรมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีคุณลักษณะในด้านคุณธรรมจริยธรรม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความเอื้ออาทร ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม อาจารย์จึงต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการดูแลด้วยความเอื้ออาทรและให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของนักศึกษาเป็นสำคัญ เช่นเดียวกับการศึกษาจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชธานีมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.91$) ซึ่งอาจารย์พยาบาลจะมุ่งเน้นการใช้คุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาล (moral and ethical knowing) สะท้อนถึงคุณค่าของการพยาบาลที่ให้คุณค่าการปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยพฤติกรรมจริยธรรมที่ดี ดังนั้นการสอนของอาจารย์พยาบาลจำเป็นต้องเน้นจริยธรรม ทั้งการสอนเนื้อหาวิชาไปพร้อมกับความรู้ทางด้านจริยธรรมในการสอนและมีพฤติกรรมจริยธรรมที่เป็นแบบอย่างแก่นักศึกษา (สุพิศ รุ่งเรืองศรี และอุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2558) ดังผลการศึกษาลหลักจริยธรรมในการทำงานของอาจารย์พยาบาลพบว่า อาจารย์พยาบาลจะต้องมีความเป็นมืออาชีพ มีความยุติธรรมและไม่ลำเอียง (Salminen et. al., 2016) เปรียบเสมือนแม่พิมพ์ ที่เป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ให้กับนักศึกษาโดยสามารถประยุกต์ใช้ความรู้สู่การปฏิบัติ การเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านคุณธรรมจริยธรรม การตัดสินใจที่เหมาะสม ซึ่งมีความสำคัญที่จะทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ นอกจากนี้จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลยังส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของนักศึกษาได้ (วิลาวรรณ คริสต์รักษา, พิมพ์พนิต ภาศรี, สรณ สุวรรณเรืองศรี และเพ็ญพิชชา ถิ่นแก้ว, 2563)

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าจริยธรรมการสอนของอาจารย์ด้านหลักการพูดหรือการบอกความจริงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.37$) สอดคล้องกับการศึกษาจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชธานี ด้านหลักการพูดหรือการบอกความจริงค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.10$) ซึ่งการพูดความจริงเป็นส่วนหนึ่งของการเคารพความเป็นบุคคล การบอกความจริงเป็นหน้าที่ทางจริยธรรมสำหรับพยาบาล อาจารย์พยาบาลจึงต้องมีหน้าที่ต้องบอกความจริง นอกจากนี้การบอกความจริงมักเกี่ยวข้องกับการให้คุณค่าในเรื่องสิทธิของบุคคล เมื่ออาจารย์

พยาบาลต้องเผชิญกับประเด็นข้อขัดแย้งทางจริยธรรม เกี่ยวกับการบอกความจริงต่อผู้ป่วย อาจารย์พยาบาลจะต้องเป็นแบบอย่างในการบอกความจริงแก่ผู้ป่วย โดยพิจารณา ถึงความพร้อมของผู้ป่วย คุณค่าและความเชื่อของผู้ป่วย รวมทั้งทางเลือกที่เป็นไปได้ (กนกวรรณ ฉันทะมงคล, 2563) ในส่วนที่เกี่ยวกับนักศึกษา การบอกความจริง อาจารย์จะต้องให้ข้อมูลนักศึกษาในสิ่งที่เป็นความจริงเช่นเดียวกันเพราะการโกหก หลอกลวงจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือไว้วางใจในอาจารย์ แม้ว่าบางครั้งเป็นการบอกความจริงเกี่ยวกับความผิดพลาดของอาจารย์เอง (อริญญา เชาวลิขิต และทัศนีย์ นะแสง, 2559) โดยการบอกความจริงนั้นต้องไม่เป็นการตำหนิหรือต่อว่านักศึกษาต่อหน้าผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ป่วยหรือกลุ่มเพื่อนเพราะจะทำให้ให้นักศึกษาอับอาย (Savage & Favret, 2006) และจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้มาตรฐานวิชาชีพที่สำคัญของอาจารย์พยาบาล มากกว่าด้านการสอนและการกิจอื่นๆ ของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา (วิไลวรรณ ทองเจริญและคณะ, 2553) และยังเป็นงานของการสร้างคนเพื่อออกไปประกอบวิชาชีพการพยาบาลที่เน้นความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม และที่เป็นงานบริการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์โดยตรง (สุพิศ รุ่งเรืองศรีและอุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2558) และด้านหลักการเคารพเอกสิทธิ์ได้คะแนนน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.30$) ตามหลักจริยธรรมการเคารพเอกสิทธิ์หรือความเป็นอิสระ คือการมีเป็นส่วนตัว มีสิทธิในการปกครองตนเอง และมีอิสรภาพในการกระทำตามความปรารถนาของตน หลักการเคารพเอกสิทธิ์ครอบคลุมทั้งการตัดสินใจและการกระทำ โดยอยู่บนพื้นฐานของคุณค่าและความเชื่อของตน กระทำด้วยความเข้าใจ และการกระทำโดยไม่มีอิทธิพลใดๆ มาควบคุม (กนกวรรณ ฉันทะมงคล, 2563) ในบทบาทของอาจารย์พยาบาล คือการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็น เมื่อนักศึกษามีข้อสงสัยหรือซักถามเรื่องใด อาจารย์จะต้องให้ความสำคัญและตอบสนองต่อคำถามนั้น หรือกรณีที่นักศึกษาขอให้ทบทวน โดยข้อที่คะแนนต่ำสุดคือ อาจารย์ให้ความสำคัญและให้เวลาในการให้คำปรึกษานักศึกษาทั้งในและนอกเวลาราชการ ($\bar{X}=4.23$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาจารย์พยาบาลมีหน้าที่ทั้งในการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมและการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การทำผลงานทางวิชาการ ตลอดจนงานอื่นๆ ตามนโยบายกำหนด ซึ่งเป็นทั้งภาระงานที่หนัก (สุพิศ รุ่งเรืองศรีและอุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2558) อย่างไรก็ตามอาจารย์พยาบาลควรต้องเพิ่มความไวในการคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของนักศึกษาด้วย (Savage & Favret, 2006) ซึ่งบางครั้งอาจจำเป็นต้องใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาได้ทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเข้าถึงอาจารย์ได้ง่ายรวดเร็วขึ้น

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2-4 พบว่า จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลด้านหลักการทำประโยชน์ หลักการไม่ทำอันตราย หลักความยุติธรรม หลักการพูดหรือการบอกความจริง และหลักความซื่อสัตย์ในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากหลักการพูดหรือบอกความจริงเป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานของสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมไม่ต้องการคำโกหกหรือหลอกลวง ซึ่งอาจารย์พยาบาลต้องพูดหรือให้ข้อมูลแก่นักศึกษาในสิ่งที่เป็นความจริงเท่านั้นเพราะการโกหกจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือ ไว้วางใจในตัวอาจารย์ จริยธรรมการสอนในด้านหลักการทำประโยชน์นั้นอาจารย์จะต้องเตรียมเนื้อหาในการสอนและวิธีการสอนที่ถูกต้อง ทันสมัยและเหมาะสมกับนักศึกษาแต่ละชั้นปี ที่สำคัญอาจารย์ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของวิชาชีพ มีความรู้ในเนื้อหาที่สอน มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้และสอนโดยไม่ปิดบังและส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้น

ส่วนหลักจริยธรรมการสอนด้านการไม่ทำอันตรายนั้นอาจารย์ต้องไม่ลงโทษนักศึกษาด้วยการทำอันตรายต่อร่างกาย และใช้คำพูดที่ทำร้ายนักศึกษา สำหรับหลักความยุติธรรมนั้นอาจารย์พยาบาลต้องไม่เลือกปฏิบัติกับนักศึกษารวมถึงมีความโปร่งใสในการประเมินผลนักศึกษาตามเกณฑ์และให้เป็นธรรม และด้านหลักความซื่อสัตย์นั้นอาจารย์ต้องรักษาสัญญา รักษาคำพูดและปกปิดความลับ (อริยญา เชาวลิต และทัศนีย์ นະแส, 2559) ส่วนจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ด้านหลักการเคารพเอกลักษณ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยคะแนนตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เท่ากับ 4.17 และชั้นปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 เป็นนักศึกษาที่เป็นปีสุดท้าย มีความรู้ ทักษะประสบการณ์ที่มากขึ้น สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ด้วยตนเองได้จึงทำให้อาจารย์พยาบาลส่งเสริมให้นักศึกษาได้กระทำตามสิ่งที่ตัดสินใจอย่างอิสระได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้การฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่จะฝึกกับอาจารย์พี่เลี้ยง โดยเฉพาะรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลและฝึกวิชาการก่อนสำเร็จการศึกษาทำให้นักศึกษารู้สึกว่าตนเองมีอิสระในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาขณะฝึกปฏิบัติได้ ขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีรายวิชาที่ต้องฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่มีความหลากหลายและซับซ้อนที่ต้องใช้ทักษะทางการพยาบาล การคิดวิเคราะห์ และการตัดสินใจมากขึ้นขณะที่ทักษะและประสบการณ์ยังไม่เพียงพอจึงทำให้อาจารย์ต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันความความเสี่ยง อาจทำให้นักศึกษารู้สึกว่าถูกควบคุมจากอาจารย์ ในส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่กำลังเริ่มเข้าสู่การเรียนรายวิชาทางการพยาบาล และมีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานกับผู้ป่วยจริงเป็นครั้งแรกทำให้ขาดความมั่นใจและความกลัว ดังนั้นการที่มีอาจารย์คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือโดยยืนเคียงข้างขณะนักศึกษาให้การพยาบาลอย่างใกล้ชิด การไม่ตำหนิต่อหน้าผู้ป่วยและช่วยแก้ไขปัญหาคือช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ได้พัฒนาตนเองด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล (วิลาวรรณ คริสต์รักษา และคณะ, 2563)

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. วิทยาลัยควรส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมถึงคณะพยาบาลศาสตร์ควรมีกำหนดนโยบาย โดยการประกาศหลักจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลทั้ง 6 ด้านที่ชัดเจน ประกอบด้วย ด้านหลักการทำประโยชน์ หลักการไม่ทำอันตราย หลักการเคารพเอกลักษณ์ หลักความยุติธรรม ด้านหลักการพูดหรือการบอกความจริง และหลักความซื่อสัตย์ เพื่อให้อาจารย์พยาบาลใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองด้านจริยธรรมในการสอนอย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่การปฏิบัติกับผู้เรียนอย่างเหมาะสม
2. อาจารย์พยาบาลควรเพิ่มความตระหนักถึงจริยธรรมในการสอนด้านการเคารพเอกลักษณ์โดยการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ตัดสินใจด้วยตนเองอย่างอิสระ และเพิ่มความใส่ใจในการรับฟังความคิดเห็นและตอบสนองต่อข้อซักถามของนักศึกษาให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาล

2. ควรศึกษาจริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลจากการรับรู้ของกลุ่มอาจารย์หรือตามการรับรู้ของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนักศึกษาพยาบาลที่ให้ข้อมูลทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ฉันทะมงคล. (2563). *จริยธรรมทางการพยาบาล* (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- งานวัดและประเมินผล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา. (2563). *สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ประจำปีการศึกษา 2563* [บันทึกข้อความ]. วิทยาลัยพยาบาล.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560. (วันที่ 6 พฤศจิกายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 1 ง, หน้า 7.
- ประวีดา คำแดง. (2564). การสอนภาคปฏิบัติในคลินิกตามความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยสาขากาศเหนือ*. 27(1), 17-28.
- ปาริชาติ โรจน์พลากร-ก๊วย และยุวดี ฤๅชา. (2549). *สถิติ สำหรับงานวิจัยทางการพยาบาลและการใช้โปรแกรม SPSS for Windows*. กรุงเทพฯ. บริษัท จุฑทอง จำกัด.
- ภาวิณี ศรีสันต์. (2562).จริยธรรมในการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชธานี. *วารสารราชธานีนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 2(3), 18-31.
- มณีนรัตน์ ภาครูป และกัลยา ศารทูลทัต. (2561). การขาดแคลนและการคงอยู่ของอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษา. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 11(3), 1-9.
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา. (2560). *มคอ.2 รายละเอียดของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560*. พะเยา: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา สถาบันพระบรมราชชนก.
- วิลาวรรณ คริสต์รักษา, พิมพ์พนิต ภาศรี, สรณ สุวรรณเรืองศรี และเพ็ญพิชชา ถิ่นแก้ว. (2563). คุณลักษณะของอาจารย์ที่พึงประสงค์ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐานตามความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *วารสารสงขลานครินทร์*, 40(3), 139-148.
- วิไลวรรณ ทองเจริญ, สุชาติ ตันธนะเดชา และปทีป เมธาคณวุฒิ. (2553). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้มาตรฐานวิชาชีพอาจารย์พยาบาล. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 28(4), 55-66.
- ศิริรัตน์ สุกีธรรม, พยอม อยู่สวัสดิ์, ยุวดี วัฒนานนท์, ทศนีย์วรรณ พงกษาเมธานันท์, วชิรา วรรณสถิต และเบญจวรรณ คุณรัตนภรณ์. (2544). การดูแลเอาใจใส่ในกระบวนการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสารสภาการพยาบาล*, 16(4), 28-37.

- สภาการพยาบาล. (2558). *คู่มือส่งเสริมจริยธรรมสำหรับองค์กรพยาบาล: กลไกและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุดทอง.
- สีปตระกุล ตันตลานุกุล และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์. (2560). ความเครียดและการจัดการความเครียดของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรดิตถ์*, 9(1), 81-92.
- สุพิศ รุ่งเรืองศรี และอุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม. (2558). อาจารย์พยาบาล:ความท้าทายต่อสมรรถนะส่วนบุคคล. *พยาบาลสาร*, 42(ฉบับพิเศษ). 214-222.
- อติญาณ์ ศรีเกษตริน, ดาราวรรณ ร่องเมือง และรุ่งนภา จันทรา. (2562). การศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21: สมรรถนะและบทบาทของอาจารย์พยาบาล. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 20(1), 12-20.
- อรัญญา เชาวลิต และทัศนีย์ นะแส. (2559). จริยธรรมในการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*, 36(3), 261-270.
- Salminen, L., Stolt, M., Metsämäki, R., Rinne, J., Kasen, A., & Leino-Kilpi, H. (2016). Ethical principles in the work of nurse educator—A cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 36, 18–22.
- Safarpour, H., Varasteh, S., Malekian, L., Ghazanfarabadi, M., Allahabadi, M. S., Khoshab, H., ... Fuladvandi, M. (2022). Uncivil behaviors in nursing education from the perspectives of nursing instructors and students: A cross-sectional study. *International Journal of Africa Nursing Sciences*, 17, 100444.
- Savage, J. S. & Favret, J. O. (2006). Nursing students' perceptions of ethical behavior in undergraduate nursing faculty. *Nurse Education in Practice*, 6(1), 47-54.